

19 MAYIS

Aylık Halkevi dergisi

İÇİNDEKİLER

Hürriyet ve Gençlik	Necmi MEMİŞYAZICI
Deniz ve insan	Samih YERTUT
Samsun'da bir Karadeniz Fuarı açılmaz	N. O. REMZİOĞLU
Yazamadıklarım (Şiir)	Sabahat ACUNER
Tütünçü maden köylerinde bir gezi	M. SÜHEYL ESEN
Gidelim (Şiir)	R..
Tasvir edebilsem (Şiir)	Samih YERTUT
Kelimede Redif ve Occasionel mâna	C. BİLİR
Gelir (Şiir)	Bahri ULAŞ
Çalışma hayatı ve iş hukuku	H. Âli ÖZGÜR
Sahipsiz bahçe (şiir)	Cemal SANER
Armut (Hikâye)	M. HİMMETGİL
Hatıralar (şiir)	C. KIPÇAK

Me

19 MAYIS

**Samsun Halkevinin aylık Kültür
ve Sanat Dergisi**

İleri fikirli ve güzel baskılı bu dergi, bölgesel yazılarla Samsun'un her karış toprağının altındaki sırları ve üstündeki eserleri ilim âlemi önüne vesika halinde seren bir yayımdır.

Folklöre, Kültüre, Sanata ve çeşitli konulara dair yazılar çıkan **19 Mayıs** dergisi memleketin her tarafında istekle okunmaktadır.

Şehrimizin bu biricik yayımı kütüphanelerinizi zenginleştirir. Çocuklarınızın içinde yaşadıkları tabii ve sosyal muhiti tanımalarına yardım eder.

Her ay alınız ve abone olunuz. Reklamınızın her tarafta görülmesini ve okunmasını istiyorsanız bu dergiye veriniz.

HULUSİ ŞEN HAMİ TAŞAN

Kollektif Şirketi

V O L V O

Kamyonlar

Otomobillerde 2000 - 3000 kilometreye
kadar bozulmıyan süper rafinaj

GREM OIL Madeni yağları

Motosiklet, Bisiklet, Süt makinaları, Yangın
söndürme cihazları, Otomobil Buzdolabı, lastikleri
Iskele caddesi No, 35-37

19 MAYIS

Aylık Halkevi Dergisi

Cilt : 9

AĞUSTOS - 1949

sayı 106

Hürriyet ve Gençlik

Necmi Memişyazıcı

Hürriyet ve gençlik, bu iki varlık, bir memleketin bakası için en büyük kuvvettir.

Hürriyet, fert ve cemiyetin yaşayabilmesinin şartı; gençlikte bu şartı gerçekleştiren kudret kaynağıdır.

Bir cemiyet eğer hürriyetini devam ettirmek istiyorsa, gençliğine en büyük ehemmiyeti vermeli ve yine bir cemiyet ebediyen yaşamak istiyorsa gençliğini hürriyet içinde yetiştirmelidir.

Çünkü, gençlik yekdiğeri ile karşılaşan fikir zümreleri içinde en iyisini süzerek massedebilmek imkânını, ancak hürriyet ile elde edecek ve keza jikirlerde tartışma sahasını hürriyet sayesinde bulabileceklerdir. Ve yarın memleketin idaresini eline alacak olan gençlik omuzlarına yüklenecek memleket ve millet mesuliyetini, ancak hürriyetin ışığı altında bu suretle yetiştirmekle; taşıyabileceklerdir.

*
**

Büyük Atatürk, yetişecek gençliğin ilimle birlikte milliyetçiliği, yurt severliği daha iyi idrak ve inkişaf ettireceğini yurt ve dünya realitejerini korumak için, hürriyet içinde bir gençlik yaratmanın zaruretini daha o zaman düşünmüş ve Türk gençliğinin yetiştirme şartlarını bu esasa bağladığı içindir ki memleketi Türk gençliğine emanet etmiştir.

*Bu emanete layık olmak içinde bize düşen vazife;
Gençliği hür fikirli yetiştirmek ve hürriyeti ebedi kılabilmek için de gençliği himaye ve muhafaza etmektir.*

DENİZ ve İNSAN

Samih YERTUT

Yazın dudakları çatlatan sıcaklığı, kışın elleri ayakları dondu-
ran soğuğu olmasa hani insan vakit geçirmek için sıkıntı çekecek
Biber acıdır acıdır amma yine bazıları bu mübarek nesneyi dil-
leri yana yana, dudakları kabara kabara yerler ve bundan büyük
bir haz alırlar. Yaz sıcaktır sıcaktır amma sahil olan yerlerde
denizin serin ve insanı celbeden gömgök sinesi davetiyesiz her-
kese açıktır.

Kışın, neden aramayız denizi; sıcaklık, soğukluk gelişi güzel
değil.. Velhasıl Tanrı adem oğullarının meşguliyetini ve hayat
yükünün ağırlığını hafifletmek için hiç bir tedbiri ihmal etmemiş!

Günün insana bunaltı veren maddi manevi külfetleri denizle
kucaklaşan insanda birden hiçliğe münce olur. Ve onda hiçlik
Ve heplik duygusu müşekkel bir hal alır.

Denizin ılık sinesinde altın hayallerin sibrine kapılmış olan
insan hayatın meşakkat ve külfetlerini mağlup etmiş gibidir.

Hayata daima güler. Deniz ve güneş en büyük teselli kay-
naklarının yapamadığını insanı kucakladıktan sonra bir lâhzada
yapıvermiştir.

Denizde tabiat her şeyi tabii haline getirmek mucizesini gös-
termiştir.

Herkes aynidir ve herkes neşelidir.

Denizde su topunun peşinde koşan, gençliğinin bütün terave-
tini haiz bir delikanlı, hayatın ufuklarına müphem bir şekilde
bakmamaktadır. Ve arkadaşına su serpen ve şakalaşan ihtiyar-
lar, sonlarını unutmuş, yeni hayata geçmiş bir haldedirler.

Herkes çocuk olmuştur, büyük deniz karşısında...

Samsun'da Bir Karadeniz Fuarı Açılamaz mı?

N. Osman Remzioğlu

Bütün memleket halkının geniş
alâkasını çeken ve bu arada bir ge-
zinti mahalli olduğu kadar, iktisadî
bir mahiyet arzeden İzmir fuarının
açıldığı şu günlerde; acaba Samsun-
da bir (Karadeniz fuarı) kurulamaz mı
diye düşünüyoruz. Deniz, kara ve
hava yolları ile yurdun her tarafına
bağlı olan Samsun gerek bölge iti-
barile ve gerekse hinterlandının ge-
nişliği ve zengin mahsülleri itibarile
bir fuarın kurulmasını icap ettirecek
tabii şartları sinesinde toplamış de-
mektir. Artık, bundan sonraki iş, te-
şebbüs ve çalışmaya ihtiyaç gösterir.

Esasen, bizde ticaret hayatı ve
sosyal hayatın bazı icapları hep te-
mas edilememesi, reklâma kıymet at-
fedilememesi (görgü) nün ehemmiye-
tinin benimsenememesi yüzünden geri
kalmıştır.

Pazarlar, sergiler ve fuarların, bir
memlekete temin edeceği en büyük
faide bilhassa bu noktada toplanır.
Böyle bir teşebbüs gerçekleşecek ol-
sa, temiz bir deniz havasından son-
ra, Samsunda birkaç gün istirahat
niçin halk rağbet etmesin?

Hele istirahat ve eğlenceside, iyi
olursa, trenle, tayyare ve otomobille
neden Samsuna akın olmasın?

Karadenizin en işlek bir iskelesi
olan Samsuna, İman inşaatı artık ta-
karrür etmiştir. Ve bu liman inşası
şehrin veçhesini; ticari faaliyetini ar-
tırmış olacaktır. Bu bakımdan Sam-
sunun önemi büyüyecektir.

Dünyanın en nefis tütünlerini
yetiştiren bir belde olan Samsun, ci-
civar illerinde, mahsüllerini temsil
edebilir. Ve bu suretlede kurulacak
fuarın görüşünü zenginleştirilebilir!

Tabiidirki, biz düşüncemizi or-
taya atarken; İzmir fuarı gibi bir
eserin derhal yapılmasını kastetmiyo-
ruz. İzmir fuarı gibi, bir eser mey-
dana getirmek son hedeftir.

Evvelâ, meseleye, bir sergi veya
panayır şeklinde başlanılmalıdır. Bu-
nun içinde, ilk teşebbüsün belediye
tarafından yapılması icap eder.

Halen şehir plânı olmıyan Sam-
sunda; yaptırılacak bir plânda bu
cihet dikkat nazara alınır, Samsu-
nun istikbali bakımından çok iyi ha-
reket edilmiş olur kanaatindeyiz.

Acı bir hakikattirki Cumhu-
riyet devrinin bütün yurda serptiği
umran eserlerinden güzel Samsun hiç
birşey alamamıştır.

Bu talih ya onun güzel oluşun-
dan veyahutta, güzel olmasına rağ-
men sahipsiz bnlunuşundan ileri ge-
liyor. Bu talihi acaba bir fuar teşeb-
büsü ile değiştiremezmiyiz?

Lâkin şu anda bu satırları oku-
yacak selâhiyetli zatların bir çokları
belkide (hep bittide fuarmı kaldı) di-
yeceklerdir. Belki onlarında hakları
var!...

Fakat biz şu kanaatteyizki, ileri
sürdüğümüz fikir, tahakkuk edebilir-

YAZAMADIKLARIM

Kim bilir benim kadar
Kim bilir sizi
Yazamadığım şiirlerim!
Dilimin ucuna gelirsiniz
Söyliyemem.
Gözlerimde yaş olursunuz
Ağhyamam.
Bir el olur
Çekmek istersiniz göklere
Çıkamam
Nedir ettikleriniz
Söyliyemediğim şiirlerim?
Gelin
Ne olur gelin kalemime
Çiçek çiçek açılın..
Yâre sunulmak üzere
Bir buket dereceğim
Saçlarımla bağlayıp..

Sabahat ACUNER

se, bu şehir en az üç misli daha canlanı. Ve sonra artık statik bir düşünce tarzı içinde kalarak, işleri tevekküle bırakmak, her işi yapmak için dört başı mamur vasıtaları tam bularak işe başlamak devri geçmiştir. İş ve imkânı belde sakinleri ve idarecileri olarak yaratmak lâzımdır. Bir kere teşebbüs edilsin, neticede eserler kendiliğinden birbirini takip ederek doğarlar.

İnsan şu şehrin güzelliğini ve imkânlarını görüp düşündükçe neden

ileri bir seviye iktisap edemediğimizi daha iyi anlıyor!

* *

Bir fikirde olsa (Karadeniz fuarı) eğer bir gün tahakkuk ederse, şu anda asfalt caddelerle, büyük park ve iskelelerle binlerce insanın kaynaştığı, ecnebi firmaların mal teşhir ettiği, bizim mallarımıza hücum edildiği şekilde hayalimizde canlanan Samsunu, hakikate ermiş görür iftihar duyarız.

İnşallah hayaller hakikat olur.

Tütüncü Maaden Köylerinde Bir Gezi

V

M. SÜHEYL ESEN

Aşağı çinik toprak bakımından diğer maaden köylerinden daha şanslı ve halkı ötekilere göre daha geniş imkâna sahip . . yalnız bir kusura var ? o da sulu ve taban araziye tütün ekiyorlar . . öyle ya maadenin verimsiz topraklarının bir dönümünden otuz kırk kilo tütün yerine taban araziden en az seksen, yüz kilo alıyorlar. Canım bunu kim istemez ? evet amma maadenden alınan tütün altın varak, ötekine gelince kaba ve kalitesi düşük. Üstelik de Samsunun dünya çapında olan malûm şöhretine nakise getiriyor. Ecnebi piyasalardaki itimadı sarsacak bir hareket değil mi bu ?

Az tamâ çok ziyan getirir derler. Unutmıyalım bu büyük lafı . Onlara bu tehlikeyi anlattım. İçlerinde kulak asanlar var. Fakat kolay ve fazla kazanmak hırsına kapılanların tuttıkları bu yoldan kendi iradeleriyle vaz geçeceklerini pek ummuyorum. Bunların da kanun vasıtasıyla kulaklarını çekmek pek alâ yerinde olur. Ne diyelim ? Nush ile uslanmıyanın hakkı kötüdür sevgili dostlar . .

Aşağı Çinikten Teke köye iki yoldan gidilir. Bu yolların birisi yazlık. Diğer de kışlıktır. Bu nasıl şey diye şaşmayın ? Yazın geçilen o canım yol kışın meşhur bir bataklık haline girer. Ve artık yaz gelinceye kadar o yoldan deme babayığitleri geçemez . .

Ben, Teke köye dağ yolundan

gitmeği kararlaştırdım. Denizin köpüren mavi dalgalarını seyrede, seyrede bu yola aştık. Dik yokuşlardan hayvanla baş aşağı inmek ne zor ? Allaha şükür yuvarlanmadan inmek nasip oldu . .

Tekeköy deresinde çiftler, çiftler ördek filoları manevra yapıyorlar. Bunların başlarında koca cüsseleri ve upuzun boyunları ile amiral cenapları kaz . . Bu filolara ince ve nârin yapıları itibarile kuğuların komuta etmesi lâzım amma ne yaparsın, Abdurrahman çelebi meselesi . .

Köprüden geçerken bunların hareketlerini takip ettim. Hepsi muntazam ve disiplinli . . Kazların, kaz olmalarına rağmen takındıkları âzamet ve gurura gülmek kabil değil. Zaten devrimizde âzamet kaz denilen mahlûktan başkasında pek kalmadı . .

Maaden köylerinin tabii bir merkezi olan Teke köy her yıl bir az daha gelişip, serpilmekte. Nüfusu ve ticarî durumu itibarile dikkatimizi çeken bu köyün yıllık geliri, bir çok vilâyet Belediyelerinin ağzını sulandıracak kadar var. Bu miktarın yirmi, otuz bin liraya kadar vardığını söylersem bilmem inanırmısınız ?

Bir çok köyleri alış veriş bakımından kendisine bağlayan Teke köyü daha çok vakit geçirilmeden bir nahiye merkezi haline getirilmesi bir zarurettir. Sayın Valimiz İzzettin Çağpar'ın dikkat nazarlarını çeker-

ken bu teşkilâtın kurulmasını beklemeden Teke köyde Belediyenin doğmasına kıymetli delâletlerini esirgememesini rica ediyorum . .

Teke köy gelişmek için himmet bekliyor. Parası var, enerjisi var, ve nihayet çalışkan binlerce vatandaş bunu özlüyorlar. Bu zengin köyün bir an önce elektirik ve suya kavuşturulması, ve elektirikten civar köylerin de faydalandırılmasını gönülden istiyoruz.

Adı herkesin olduğu kadar benim de sinirime dokunan Teke köyünün biricik otoritesi olan muhtar Hasan Ekincinin villadan farksız kâşanesinde karşılıklı dertleştik. Muhtar Hasan Ekinci öyle gelişi güzel lâflara boş veren takımından .. Kuru gürültüye papuç bırakan boş kafalı adam değil. Ben şahsen beğendim. Memleket meselelerinde hassas ve uyanık. Aşkolsun Teke köylülere kendilerine yaman bir muhtar seçmişler..

Teke köyde bir de resmî mezba ha var. Var olmasına var amma burasının bir dere kenarı olduğunu söylemek mecburiyetindeyim . . . Zekâ bakımından şeytana külâhı ters giydiren Kayserililerin, haberleri olsa vallahi şaşkınlıktan ağızları bir karış açık kalırdı . . Çünkü bu açık göz Teke köylüler bu açık hava mezba hasından binlerce ve binlerce lira mezba ha resmi tahsil etmenin yolunu bulmuşlar. Doğrusu aferin. Ve iş bilenin, kılıç kuşananın efendim.

Meşhur Çarşamba sürat ekspreslerinin uğrağı olan Teke köy cennet gibi bir yer, Ben nedense köye ve köylüye meftunumdur. Ve bunu laf olsun diye yazmıyorum. Mümkün

olsaydı köye çekilir ve toprakla uğraşırdım. Zaten ne olacak ? Topraktan halk edildik ve toprak olacağız bir gün . .

Ovaya yayılan münbit ve mahsuldar topraklar tütün ekiminden başka her çeşit ziraate elverişlidir. Bu topraklara ne atsanız yüzünüzü güldürür. Şehrimizin sebze ihtiyacı hemen hemen bu havaliden temin edilmektedir. Kavun ve Karpuz da caba . . .

Teke köy fırınları harıl harıl beyaz ekmek çıkarıyorlar. şehirdeki yasak burada sökmüyor. Ve insanlar her yasak edilen şeye karşı gösterdikleri arzuyu tabiatıyla şimdi kara borsada olan beyaz ekmeği de esirgemiyorlar. Böylece bundan bir kaç hafta evveline kadar kırk kuruşa satılan ekmek fiyatları da seksen, yüz kuruş oluverdi. Kesesine güvenen borazancı başı olur elbet amma bu yasağın mahiyetini anlamağa imkân da yok. Şehirlilere ne idüğü belirsiz nesneler yutturulurken bir takımaları için şehir civarında francala imaline göz yummak ne demek ? Biri yer biri bakar kıyamet ondan kopar derler. Dikkat . .

Teke köy Samsunumuzun burnunun dibindedir. Lâkin gelip gitmek pek kolay olmaz. Bütün yükü ve çileyi şu müzelik trenler çeker. Hem de nasıl ? On beş kilometrelik mesafeyi bir saatte alıncaya kadar anasından emdiğini harcar. Ne yapsın ? kabahati yok ki. Devlet Demir yolları zavallı Çarşamba hattına bir türlü öz evlât muamelesi yapmağı düşünmedi. Vagonlar hurda halinde, tavanlarında savaş yıllarının hatırası olan isli bir ampül ve mütemadiyen soluyan ve son nefeslerini vazife uğ-

Gidelim!

İster misin Sevgilim,
Elele tutuşup
Dağ dağ
Ova ova dolaşmayı?
Eğer yorulursak
Bir gün,
Bir yerde karar kılar,
Kuşlar gibi
Çerden, çöpden
Yuva kurarız.
Arzularımız kadar
Şarkılarımız da sonsuz olur.
Gidelim Sevgilim,
Gidelim buralardan;
Bir şeyler özlemişim..
Çerden, çöpden olsun yuvamız
Bize yeter Sevgilim
Bizim havamız.

R . . .

runda vermeğe ahdetmiş olan biçâre lokomotifler . .

İşte bu sürat dünyasında biz otuz kilometrelik yolu tastamam iki saatte katederken ulaştırma Bakanlığı ana hatta sürati çoğaltmak için türlü tedbirler alıyor. Gel gelelim Çarşamba işletmesi olduğu yerde sayıyor. Halk da bundan şikâyet ediyor. Onlar daha çabuk gelip gidecek, daha fazla vasıta istiyorlar. Haklı söze ne denir ?

Bu şikâyetle elbet Çarşambalılar başda gelirler. Çarşamba gibi kalabalık ve hareketli bir ilçeye günde en az sekiz on katar işletmek mutlaka lâzımdır kanaatindeyiz. Alâkadarların kulakları çınlasın . .

Mısırlar tarlalarda şaha kalkmış-

lar. Bu dümdüz araziye yeni trak törlerle işleyip altını üstüne getirsek acaba verim artmaz mı ? Köyün bir köşesine atılmış bir halde üç beş tane motörlü ziraat makineleri gözüme ilişti. Bunlar çalıştırılır bir hale getirilse ne iyi olur. Olur elbet onlar da bunu tasdik ediyorlar.

Lâkin ziraatimizi modernleştirirken akar yakıt ve yedek parça tedarikinin de kolaylaştırılıp ucuzlatılması da baş şart. Hatta kabilse bunlardan gümrük resmi gibi maliyeti arttıran unsurları da bir tarafa atıverssek fena olmaz sanırım.

Geç vakit Samsuna dönerken vagondaki tek ampül göz kırpıp benimle alay ediyor adeta . . Sabırla dut yaprağı atlas, koruk da helva olumuş !

Tasvir Edebilsem

Bir öğretmen tanırım
Ufacık, tefecik
Sarıya çalar rengi
Saçlarına benzemiş besbelli
Sarı renk içli renk;
Çiğdem sarı, güz sarı...

Yolda, omuz omuza verdikmi,
Ben giderim, o gider
Dertli dertli söz eder
Gâh güler, gâh ırkılır
Belli olmaz hali kâfirin
Mart havası gibidir
Gün olur,
İnciitmekten çekinir caddeleri
Gün olur,
Yaradana küfürler ihsan eder.

Bütün gün dersanede
Meram anlatmak için yarının büyüğüne
Nefesini tüketir.
Boş zamanlar,
Pastaanede dirsek üstünde geçer
Adalar sahili şarkısının nağmeleri arasında

İyi yer, iyi giyer,
Neyalan söyleyeyim
Hemen her akşam içer,
Bir duble votka ısmarladımı garsona,
Gözleri harelenir içinden
Hayata güler gibi,
Aman efendim,
O zaman nelerden dem vurulmaz
Genel filolojiden, psikolengüstikten
Aşkdan bahis edilir...

Bir öğretmen tanırım,
Her akşam aynı yerde yatar,
Bir otel odasında,
Sıvası dökülmüş duvarlarında
Rutubet ve yosun kokar;
İşitilir tavan arasında
Seviştiği güvercinlerin,
Ve öğretmen bunların hepsine yabancı
Başına çektiği yorganı altında mükedder,
Sabaha kadar ahl eder.

Samih YERTUT

Kelimedede "Rèdif ve Occasionnel Mâna,"

Cemal Bilir

Herhangi bir ilmî veya ebedî konu hakkında, yazı yazılır, konuşulur veya tartışılırken yabancı kelimeler kullanılır.

Bu hal ve itiyat, bazılarıımıza göre - ki bereket bu bir azınlıktır - "züppelik,, yine bazılarıımıza göre de bir zarurettir. Hele' bu yazı veya konuşma, ilmî, ebedî ve teknik konular üzerinde ise' veya tercüme edilmiş bir yazı ise, iş büsbütün sarpa sarar.

Yalnız şuna işaret edelim ki: bu vatandaşlar ve bu kanaâtler, mizahî dergilere kadar akseden ve kendisini (yabancı dil bilir) veya kendini bilgiç göstermek psikolojisinin tesiri altında tezahür eden kasdı ve hakikaten züppelik yapmak için yabancı kelimeler kullanıp "Tatlı su frenkliği,, yapmaya kalkışan Beyoglu Libertenlerimizi gördükten sonra haklıdır.

Ama, asıl gayem, cidden yabancı kelimelerin. zaruret yüzünden kullanılması icap eden yazı ve konuşma ve onların sahipleridir. O takdirde onlar bunları izah ederek kullanmak zorundadırlar. Peki, bizi bu yabancı kelimeleri kullanmaya icbar eden zaruretler nelerdir?

Bu zaruretleri inceleyebilmemiz için konuyla alâkası olmasına binaen dil hakkındaki bilgilerimizi kurcalamamız icap etmektedir. Dilin, insan

fikriyatının hususile akıl ve his tezahürlerinin bir aynası olarak kabul ettiğimize göre, dilin de kendi kuruluşunda, insan tefekkürü ile beraber müttemadiyen fonetik, morfolojik ve semasiyolojik yani ses, şekil ve mânâ bakımından tekâmül edeceği, yani evolution'lar geçireceği pek tabiidir.

Muasır felsefî görüşlerden idealizm ve şubeleri ve materyalizma ile tekâmül eden insan cemiyeti, müsbet ilim sahasında olduğu kadar siyasî, sosyal, güzel san'atı velhasıl her sahada inkişaf etmekte ve her yeni buluşuna mücerret ve müşahhas münasebettar olduğu ve etrafını çevreleyen her nesneye isim, iş ve hareketlerine de, fiil adı bulmakta ve yaratmaktadır. Bu hal, eskiden beri çarpışmakta olan dil fiil'le mi? yoksa isimle mi başlamıştır? Tez ve antitezlerini tazelemektedir. Fakat şimdilik bu konu harici olduğundan bu bahsi ve kelimenin grammatical ve psikolinguistik yapısını, ayrıca bir yazımızda tetkik ederiz.

Ne yazık ki insan topluluklarının bu ebedî tekâmül ve inkişafına her millet müvazı olarak iktisadî, kültürel ilmî siyasî ve coğrafi sebeplerde ayak uydurmamakta ve bu hal bazıların diğerlerinden ya geri bırakmakta veyahut daha ileri götürmek-

tedir. "Varolabilmek, için fertler gibi milletler de birbirleriyle türlü isimler altında müuasebette bulunmaya medenî alışverişler yapmaya, ileri durumda olan milletler daha ileriye geri kalanlar da onlara erişmek ve o seviyeye çıkmak için ceht sarfetmek zorundadırlar. Bu suretle, her millet, kendinden ileri bulduğu diğer bir milleti, kendi öz benliği, millî karakter, haslet ve meziyetlerinden fedakârlık yapmadan, ırkî psikolojisine uygun olarak, her sahadaki madî ve manevî güç seviyesine ulaşmaya çalışmaktadır. Bunun için de, en tabii vasıta kültürel münasebetlerdir. Yani, kısaca kitaptır, eserdir, tercümedir velhasıl **DİL**'dir. Milletler arasındaki bu inkişaf farkını, birbirinden farklı seviyede bulunan ve araları boru ile eklenen iki havuza benzetilebiliriz. Yüksekte bulunan havuzdan aşağıdaki bulunan havuza tabiatiyle, derecesine ve ayarlanmasına göre bir su akımı olacaktır. Ve milletlerin bünyesinde, bu akımı, bu medenî alışverişi, o memleketin devlet kurulları, otoriteleri, akademiler aydınazarlar, mütefekkirler, ilim adamları ve dolayısıyla bunların yazı ve eserleriyle ayarlanacaktır. Bir tekâmül aynası olan dil de bu akıma dahildir. Hiç olmazsa yeni buluşların beynelmilel isimleri, teknik ve ilim tabirleri' deyimleri bilaihtiyâr bu akım ile bu konuda, yazı yazabilecek kalem sahiplerinin şahsî üsluplarına ve fikirlerine akacaktır. Bu akımı, hiç bir şey durduremayacaktır. Zira bunu durdurmak, hangi sahada ise o milletin, o sahadaki inkişaf ve tekâmülünü durdurmak demektir ki'(bunu

hiç bir milletin sağ duyusu rıza gösteremez).

Demek ki, harp, istilâ ve işgal kadar dil bir de bu suretle kelime alışverişine maruz kalmış bulunuyor. O halde, hangi sahada olursa olsun, milletlerin resmî ve hususî kültür müesseseleri kadar, eli kalem tutan aydın mütefekkirler ilmî tetkik, müşahade ve metotlu çalışmaları neticesinde vücuda getirdikleri eser ve yazılarında - (o milletin kendi dil konstrüksiyonuna göre bir dil kurumu, akademisi, dil alimleri, grameri ve neticesi olarak kelime yönünden o dili zenginleştirecek haideleri olmasına rağmen - yine pek tabii ki bu gramerler arasında da tekâmül farkı olacaktır -) bu yabancı kelimeleri kullanmak zorunda kalacaklardır.

Haydi bu ilmî ve teknik yazılarda olsun. Bu yabancı kelime kullanmak hastalığı, edebi sahada ve hatta geliş güzel konuşmada dahi yapılmaktadır. Bu da, aynı ve buna ilâve edilecek daha başka sebeplerle olacaktır. Ve bu hal de bir zarurettir. Bu durum, bilhassa tercüme edilmiş yazılarda daha bariz bir şekilde göze çarpar. Zira, her dilin, dolayısıyla aksettiği bir milletin his edişini, görüşünü, milletçe ırkî psikolojisini, ifadesini, esprisini, ton farkını ve bunları tertip eden grameri ve mantığı vardır. Bunlar, her dilde, fertler de olduğu gibi, o dilin ifade edilmiş tarzını yani ekspresyon ve tesirli olmak tarzı vardır ki, buna de empresyonu diyoruz. Bu hal, her dilde, kelimesinde gruplarında ve dolayısıyla cümlelerinde iş üzcrinde mânâ - yani (occasionnel mânâ) ve bir de lügât,

mastar manası karşılığı olan “(redif manayı) vücuda getirir. Bunlara, ayriyeten (mantikî ve umumî mânâ) (hissî tonlar) , (mânâ renklerini) de ilâve etmek lâzım gelecektir. İşte, yabancı dilden tercümeler yapılırken çekilen zorlukların seb. bi, diller arasındaki kelimelerin lûgat kitabında yanı baş mânâda aynı, fakat redif manalar için de birisi dar ötekisinin ise geniş olmasındandır.

Tercümelerdeki tatsıklık, kuruluk bundan ileri gelmektedir. Olabilirki beri tarafta kelimelerin tasavvutu hakim olmuştur. Bizdeki kelime karşılıkları o tonu verebilecek midir? Bu ton işi, sade seste değil mânâda da hi olur (Mânâ tonu) Aynı hisleri yaratmak için müelliften ayrılmayı mecbur kalıyoruz. Bunun için, her tercüme, bir telif demektir. Maksat ve muvaffakiyet tasavvurâtı yaratmaktır. İki dilde, hem ses tonu, hem de mana tonlarıyla aynı derecede karşılıklar bulmak pek az kelimelerde olur. Hem baş anlamları, hem de redif mânâları uysun diye kalıp üzerinde taanüt etmek hiç bir güzel netice vermez. Her yabancı dil, yazı bir musiki parçası gibidir. Bir yabancı şarkıyı tercüme ederken ton değiştirilebilir mi? Bu da, his bakımından onun gibidir. Ancak serbet tercümeler muvaffakiyet temin edebilir. Bunda da (bir aşağı yukarı) ile hareket edilecek veya kelime aynen alınacaktır. Fakat, o vakit tercüme, yazı ya sahte olacak veya bir sürü yabancı kelimeyi ihtiva edecektir. Bu suretle yazı dil bakımından sahte, fakat his ve ruh bakımından doğru olacaktır. Bir de, buna kültürel medenî ve her şahadaki tekâmülâtımız için grek-latin terbiyesini benimsemek istemişimiz

ilâve edilecek olursa, bu yabancı kelime kullanmanın zarureti kendiliğinden meydana çıkmış olacaktır. Bu hal ilmî, siyasî, edebî yazı yazarlar tarafından istenmiyerek olsa dahi yapılan ve yapılacak olan ve kendisini zorla kabul ettiren “empoze” eden bir veritedir. (Gerçektir.) Bunun en bariz misalini, türlü meslekî branşlara nüfus etmiş olup, artık Türkçeleşmiş kelime olarak kabul ettiğimiz meslekî kelime ve deyimlerimizde bulabiliriz Milletçe, çok partili siyasî hayata geçinimiz de mecburen siyasî mânâdaki demokrat, antidemokrat, liberal, sosyal, konservatör gibi kelimeleri ve sonekleri misal getirebiliriz. O halde, herhangi bir ciddi tetkik ve müşahedelere dayanan ilmî yazılarda, bu çeşit kelimeleri gördükçe, muhafazakâr bir zihniyetle yadırgamayıp, o kelimelere intibak etmeve, alışmaya ve kullanmaya çalışmalıyız. Zira bu değişmez tekâmül ve inkişaf kanununun bize kabul ettirdiği bir gerçektir.

Tabii, diğer taraftan da millî dil kurumumuz daha akademik bir manzara arz edip, daha müsbet ve dünya çapında bir Türk grameri vücuda getirinceye, Türk filologları ve Nurullah Ataç gibi, ferdin ve bu davaya Malharbe gibi şahsî tetkik ve çalışmalarıyla faydalı olabilmeyi güden dil sevenlerin ciddi ve metotlu çalışmalarıyla, dilimiz muhakkak ki pek yakında lâyük olduğu seviyeye erişecektir.

Fakat, bunu beklemeden yazar ve vatandaşlarımızın, dil kurumunun tempolu ve metodlu dil çalışmalarından ve malzemelerinden faydalaması, kullanması ve yayması lâzımdır. Bu da millî bir borç ve vazifedir.

GELİR

*Her akşam gün batıp sular yanınca
Gönül şarabından içip kanınca
Bahçeme bir güzel girmiş sanınca*

*Rengârenk çiçekler deresim gelir.
Aşkın sırrına eresim gelir...*

*Kendimden geçerek bir an solunca
İçime bir nefes gibi dolunca
Bitmiyen derdime deva olunca*

*Kalbimi çıkarıp veresim gelir.
Gönlümü mehtaba seresim gelir...*

*Gurbet ile düşüp aşka dalınca
Yârdan, uçan kuşla, mektup alınca
Bir han köşesinde yalnız kalınca*

*Çektiğim hicranı yazasım gelir.
Yazıpta taşlara kazasım gelir...*

Bahri ULAŞ

ÇALIŞMA HAYATI ve İŞ HUKUKU

Hasan Âli Özgür

Her sahâda olduğu gibi şüphesiz iş hayatında da gerek işverenlerin gerekse iş alanların (yani işçilerin) daimi mücadele halinde bulunan karşılık menfaatları vardır.

İşte bu çarpışan menfaatlerdirki İş Hukukunun teessüsüne sebep ve amil olmuştur.

Batıda tarihe mal olmuş mücadeleler neticesi teessüs eden bu iş hukukunun, günden güne sanayileşme ve milyonlara yaklaşan bir işçi kütlesinin meydana gelmesi neticesi bizde de teessüsü şüphesiz elzem ve zaruri idi. Nitekim Cumhuriyet Hükümeti 15-6-1936 tarihinde 3008 sayılı İş kanununu mer'iyete koymakla bu zarureti zamanında ve yerinde karşılamış oldu. İş Kanunu gerek işverenlerin gerekse işçilerin iş akdi, işin tanzimi, iş ve işçi bulma, iş ihtilaflarının halli, Sağlık ve iş emniyeti çalışma ve sair gibi daha bir çok hususlarda karşılıklı hak ve menfaatlarını tesbit ve telif eden bir kanundur.

Biz burada şimdilik yalnız çalışma şartlarından bahsile bu konuyu inceliyelim: Kanun 35. ci maddesinde genel bakımdan çalışma müddetini haftada 48 saat kabul etmiştir. Cumartesi günleri öğleden sonra mecburi tatil yapan işyerleri için günde en çok 9 saat ve bu mecburiyetle mükellef olmıyan işyerlerinde de günlük çalışmayı 8 saat olarak tesbit etmiştir.

Şu halde bir işçi için tesbit edi-

lecek günlük veya aylık ücret günlük 8 ve haftalık 48 saatlık çalışmasının emeği olarak tesbit edilecektir. Haftalık çalışmaları 48 saatten fazla çalışmayı icap ettiren işyerleri bu takdirde ne yapacaklardır? Kanun bu hususu da nazarı itibare alarak 37 ci maddesinin 3 ncü fıkrasında senede 90 iş gününü geçmemek şartıyla bir işçinin günde azami 3 saat daha fazla mesai yapmak suretiyle çalışabileceğini ve bu takdirde de kendisine saat ücretinin yüzde 25 ilâ yüzde 50 si nispetinde fazla mesai ücreti verilmesi gerektiğini kabul etmiştir. Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten bugüne kadar aradan hayli zaman geçtiği halde birçok işçiler bu haklarını bilmemekte ve birçok işverenlerin de, menfaatlerine dokunan bu madde hükümlerine riayet etmedikleri zaman zaman müşahade edilmektedir. Nüfusu kalabalık ve işçi kesafeti fazla olan ve bilhassa gerek devlete ait ve gerekse devletin iştiraki bulunan işyerlerinde çalışan işçilerle keza İş Kanunu tatbikatı ile mükellef dairelerin bulunduğu yerlerde kanunun iş hayatı ile ilgili hususlarının tatbikinde müteyakkız bulunduğu halde bunun haricinde kalan yerlerde iş hayatıyla ilgili hususlara karşılıklı olarak hiç bir zaman riayet edilmediği görülmektedir.

İşveren; işçisini aynı ücretle dilediği kadar, yani günde bazan 10-15 saate yakın çalıştırmakta keza işçide dilediği gün iş ne gelmemekte ve bazanda

ihbar şartlarına riayet etmeksizin işyerini terketmekte ve işvereni müşkül durumda bırakmaktadır. Şüphesiz bu vaziyetler:

A — Tam anlamıyla kalifiye bir işçi zümresinin henüz teşekkül etmemiş bulunmasından;

B — Birçok işyerlerinde rasyonel çalışma şartlarına ve tasarruf tedbirlerine riayet edilmemesinden;

C — İş kanunu hükümlerinin karşılıklı olarak tatbik edilmesinde ve edilmediği takdirde, karşılıklı hakların derhal ve müsbet olarak sonuçlanmamasından, ileri gelmektedir.

Bunları ayrı ayrı mütalâa edelim

A — Bizde düne kadar kalifiye işçi yetiştirmek meselesi, üzerinde pek az durulmuş bir dava idi. İşçilere mesleklerinde yalnız kendi görgü ve bilgileri ile kalmayıp, bulundukları meslekte yer yapmış yetkili kimselerden ayrıca bilgi edinmeleri için kurslar açılması yeni ele alınmış mevzulardır. Diğer taraftan faraza tesviyeci olarak çalışan bir işçi, her hangi zaruri bir sebeple yer değiştirse, gittiği mahalde kendi mesleğini ilgilendiren bir iş bulamadığı takdirde bu defa başka bir işte meselâ marangozlukta veya yapabileceğine aklı kestiği diğer başka bir işte çalışmakta mahzur görmemekte idi. 4837 sayılı kanunla kurulan (İş ve İşçi Bulma Kurumu) zaruri bir sebep karşısında kalınca dahi gerek işçinin kendi mesleği dışında çalışmasını önlemek suretiyle mesleğinde gerilemesine mani olmak ve gerekse işçi arayan işverene aradığı vasıfta bir işçi temin etmek ve keza işçilerin kendi mesleklerinde yetişmelerini temin için yetiştirici ve öğretici kurslar açmak maksadiyle kurulmuştur. İki senelik faaliyeti sırasında ku-

rum imkânların müsaadesi nisbetinde müspet vs yararlı bir rol oynamıştır. Ancak işçi sicillerinin teessüsünde bu husustaki çalışmaları şüphesiz daha müsbet ve verimli olacaktır.

B - Bir çok işyerlerinde rasyonel çalışma şartlarına riayet edilmediği için vukua gelen zaman ve emek kaybı; kanunsuz ve usulsuz olarak çalıştırılmak suretile işçinin sırtından çıkarılması yoluna gidilmektedir. Bu hususta ki cezai müeyyideler 5-50 lira para cezasına inhisar ettiğinden umumiyetle iş verenler bu yola tevessül etmektedirler. Meselâ Karadeniz mıntakasında bilhassa fındık kırma işinde çalışan ve nihayet günlük ücretleri 80-100 kuruş arasında tehalüf eden işçilerin sabahın saat 7 sinden akşam saat 24 e kadar çalıştırıldıkları tesbit edilmiştir. Bilhassa göz nuru istiyen böyle bir işte az bir ücretle ve bu kadar ağır çalışma şartlarından sonra yorgun düşen ve aldığı günlük ücretle en zaruri ihtiyacı olan gıdasını bile normal alamıyan bir işçiden ertesi günü yine aynı şartlarla iş beklemek imkânı yoktur.

Bu gaflette bulunan birçok işverenler; ihraç mevsiminde fındıklarının istenilen evsafıta standardize edilmediğinin görülmesi üzerine ikinci bir defa standartla tabi tutulmak üzere ihracat kontrolörlerince geri çevrilmesi bu gafletlerin seyyiatlarını bir defa da yapılması mümkün olan bir iş için ikinci bir işçilik ücreti ödemekle çekmekte idir.

Aynı hal bütün manipülasyonu işlerinde de vakidir. Bu hususta bilhassa Bafra'daki işyerlerinden misaller alınabilir. Esasen kanunun aradığı vasıfta bir işyeri olmayan yerlerde manipülasyon yapan işverenler iş-

çilerden tam bir randuman alacak şekilde de iş taksimi ve imkânı hazırlamadıkları için şüphesiz normal çalışma imkânına malik olan yerde çalışan işçilerdeki gibi çalıştırdıkları işçilerden randuman alamamakta ve aradaki farkı telâfi içinde akıllarına ilk gelen tedbir kanun ve nizamata aykırı olmasına rağmen işçiyi bilâ ücret 8 saatın fevkinde çalıştırmaktadır.

Halbuki bazan çok az bir emek ve ufak bir masrafa vabeste olan tedbirler ve imkânlar sağlanması neticesi önüne geçilmesi mümkün olan bu halin bertaraf edilmesi cihetine gidilmek için yollar aranmamaktadır. İşin asıl hayrete şayan tarafı da meselâ gerekli fazla mesai izni alınmadan çalışıldığı ve bunun için fazla çalıştırılan işçilerine her hangi bir munzam ücrette ödenmediği ihbar edilen işyerilerindeki işçilerin bu hususta malûmatlarına müracaat edildikte ekseriya hiç bir surette fazla çalışmadıkları beyan etmekle kendi haklarını kendilerinin baltalamasıdır.

Yukarıda ki misallerden şunu görmekteyiz ki bir kısım işçiler; henüz kendilerine bahşedilen kanunî haklardan habersizdirler.

5018 sayılı Kanunla işçilerin bu gibi haklarını müdafaa ve daha diğer hususlar için Sendikalar kurarak birleşmeleri derpiş edilmişse de bu sendikalar daha ziyade kanunun bahsettikleri imkânları sağlayan yerlerde çalışan işçiler tarafından kurulmaktadır. Meselâ Samsun'da Tekel tütün işçileri sendikasında olduğu gibi. Gönül arzu ederdi ki bu sendika bir iki bin işçisi olan Tekel işçilerini değil mevcudu 5-6 bine varan Sam-

sun ili tütün işçilerini içine alsın ve onların haklarını koruma amacını gütsün.

C - Gerçi 3008 sayılı İş Kanunu çalışma hayatının düzenle yürümesini gerek iş verenler gerekse işçilerin birbirlerine karşı olan hak ve vecibelerine riya etmelerini ve karşılıklı olarak birbirlerini zarara sokmalarını temin için bir takım cezai müeyyideler ve prensipler vazetmiştir. Ancak bu hakların tam ve zamanında kovuşturularak tahakkuku için aynı zamanda iş mahkemelerinin de kurulması elzem ve zarurîdir. Hatta bu hususta geç bile kalınmıştır.

Esasen işleri başlarından aşmış olan umumî mahkemelerde bu hakların tahakkuku için aradan bir hayli zaman geçmesi gerekmekte ve bu şekilde taraflar bazan temin edecekleri menfaatten fazla işlerinden güçlerinden kalmak suretiyle zarara uğramaktadırlar. Diğer taraftan yukarıda verilen misallerin tekerrürü de kanunda mevcut cezai müeyyidelerin hafifliği dolayısıyla her zaman mümkündür.

Şu halde çalışma hayatının ve iş hukukunun düzenle yürümemesine amil olduğunu belirttiğimiz mahzurların bertaraf edilmesi için müsbet adımlar atılması zamanı gelmiştir. Bilhassa işyerlerinde rasyonel çalışma prensiplerine riayetle zamanın ve insan gücünün kaybolmasını önlemek başta alınacak tedbirlerdendir.

Bu gün ; bu hususlara riayet, eden memleketlerin yaptıkları ileri hamleleri gördükçe, bizde de kısa zaman içinde harekete geçileceğini ümit ederiz.

Sahipsiz Bahçe

Haz ve neş'e güneşi altında
Ruhlar aleminin sonsuz bahçesi..
Bu bahçede esrarengiz bir bahçıvan
Ve çiçeklerki: Aşk, fazilet, heyecan.
İnsanlık ufkunu baştanbaşa kaplamış
Ölüme, sefalet haykıran
Yaşamak sevgisinin coşkun sesi.

Bu bahçede her mevsim, bahar;
Her çiçek her gün taze..
Ve rüzgâr,
Tazeligi artıran ilâhi bir yelpaze
Ve mai şarkılar söyler mai kuşlar,

Bu bahçede otlar gibi fışkırır saadet
Ruhlardan;
Asırların hazzını ve lezzetini yaşatır.
Geçen her an
Bu bahçede yalnız ebediyetin gölgesi;
Ne elem, ne ızdırap, ne ağrı.
Bu bahçede yalnız aşkın faziletin sesi
Ve gözle görülür gibi Tanrı.

Ne yazık şimdi bu bahçeye bakan yok.
O ilâhi, San'atkâr bahçıvan yok.
Ey sisamlı feylesof, Epikür!
Senin tabiat üstü bu bahçende
Ruh, zekâ hayal, ne mes'utl ne hür!
Epikür! Epikür!
Bu bahçeyi yapan insan nasıl ölür?

Cemal Saner

ARMUT

Mustafa Himmetsgil

Onu yedek subay olarak kıt'aya gittiğim ilk günlerde tanıdım. Bir kamyon başında şoför yetiştirilecek erlerin eğitimiyle uğraşır ve zaman zaman kendilerine motöre ait sualler soruyordum. Tesadüf suallerin birine onu muhatap kılınca ilk defa gözume ilişti. Omuzları düşük, sünepe tavırlı, üzerindeki elbise iğreti gibi duran, gözleri safiyet ve iyilik duygularıyla dolu, yanık yüzü hafif çiçekbozuğu bir erdi. Herkes gibi ona da ilk önce sert:

- Nerelisin? dedim.
- Zâralı Komutanım.
- Neden soyadını "Armut" aldın?
- Ben almadım komutanım nüfus memuru verdi!

Ve böylece dost olduk.

**

Yanıma emireri olarak Hasan Armut'u aldım. Sevinç içinde yapacağı işler için verdiğim emirleri dinlemişti:

- Sabahleyin tam altı buçuk da beni uyandıracaksın:
- Baş üstüne komutanım
- Uyandırmağa gelirken kantinden az şekerli birde kahve getireceksin.

.....

- Uyusam da, kalkmak istemesem de tam altı buçuk da kahve ile gelip beni muhakkak uyandıracaksın: anladın mı?

- Anladım komutanım, saat tam

6.30 da seni kaldıracam. Beraberim kahveni de getirecem komutanım:

- Aferin Armut:

Ertesi sabah uyanınca havayı aydınlık görüp saatime baktım:

- sekizi on geçiyor.
- Armut:
- Buyur komutanım.

Ve açılan kapıdan elinde kahve fincanı sükkün püklüm içeri girdi.

- Neden beni dediğim saatte kaldırmadın?

- Sana söylüyorum neden uyandırmadın? ..

Başını önüne eğerek

- Komutanım diye cevap verdi. Saat tam 6.30 da kahvenle geldim. Ama, öyle uyuyordunki, kaldırıma kıyamadım komutanım.

Yüzüne bakmadan, sert sert:

- Sen emir nedir bilmiyormusun? diye sordum.

- Biliyom komutanım:

- Eğer bir defa daha verdiğim emirleri yapmazsan seni değiştiririm. Ver şu kahveyi:

Bir sigara yakıp kahveyi yudumladım: Buz gibi:

Yarı kalmış sabah keyfinin verdiği hiddetle:

- Bu kahve ne böyle: diye bağırdım.

- Komutanım tam altı buçuk da getirmiştin.

- Çabuk bunu götür, kantinden

sıcak bir kahve al gel: Fincanı alıp sessizce dışarı çıktı ve beş dakika sonra elinde dumanı tüten bir kahveyle geri geldi.

Fincanı dudaklarıma götürmemle aldığım ilk yudumu yere tükürmem bir oldu.

- Kim yaptı bu bulaşık suyu. Gibi kahveyi? dedim. Kahveden başka her şeye benziyor. Çağır bana ocakçıyı:

Gözleri doldu:

- Komutanım - dedi - affet O. cakcının kusuru yok. - Ve sesini biraz daha alçaltarak - fazla para vermiyesin diye ben soğuyan kahveni ısıtıp getirdim: ..

Armut beni o sabahtan itibaren tam altı buçukta uyandırdı.

**

Harp içinde ekmeğin vesika ile verildiği darlık günleriydi. Subaylara verilen günlük iki tayin ekmekten birisi bana üçgün yetiyordu. Birgün fazla ekmekleri ne yapacağımı soran Armut'a:

- Satıp kendine harçlık yaparsın dedim.

- Komutanım ben o kadar parayı ne yapacam?

- Yediğin kadarını yersin. Yemediğini de biriktirirsin:

Aradan aylar geçti. Armut'la her geçen gün biraz daha dost olduk. Öyleki arzularımı daha ben söylemeden anlıyordu. Tek gayesi asker olmadan çöpçülük yaptığı İstanbulda askerliği bitirdikten sonra çöpçü onbaşı olmaktı. Bazan

- Ah komutanım derdi. Biyol onbaşı olsam bütün İstanbul yollarını bak nasıl pırıl pırıl yapardım:

Gözleri meçhul ve uzak zaferinin ışığıyla parladı. (Subayların terhis rivayetleri çıktığı zaman gözlerine derin bir hüznün çöktüğüne farkettilim) Ve birgün posta terhis emrimizi getirince Armut adeta hastalandı.

K.....dan ayrılışımızın arifesiydi. Her ilişigimizi kesmiş, iki uzun sene bir arada bulunduğumuz insanlarla vedalaşıp; helâllaşmış; kalplerimizde üzüntülü bir sevinç duygusuyla yolculuğa hazırlanıyorduk.

Odanda bavulumu düzeltirken kapı açılıp içeri, ilk günkü gibi yarı şaşkın ve çekingen bir tavırla, Armut girdi.

Bir yandan eşyalarımı toplarken bir yandan da onunla konuşuyorduk.

- Komutanım İstanbul'a mı gidececeğiz?

- Önce Ankara'ya sonra da tayin olunacağım şehre, Armut

- Komutanım sen ne müdürü olacacın?

Gülerek cevap verdim.

- Seni onbaşı yapmak için çöpçüler müdürü olacağım. Armut.

- Komutanım essah demirsin, essah demirsin:

Lâfı değiştirmek için:

- Bana arada mektup yazarsın herhalde değil mi? diye sordum.

- Tabii komutanım. her hafta göndereceğim.

İşim bittikten sonra:

- E... Armut dedim yarın artık yo'cuyum. Arkadaşlarımla helâllaştım. Şimdi söyle bana sen de hakkını helâl ediyormusun?

Ağlıyarak ellerime sarıldı:

- Komutanım - dedi - senin ben de ne helâlin olacak. Asıl sen kusurlarımı bağışla sen benim hakkımı helâl et. Ve sonra cebinden bir zarf ve bir defter çıkardı:

Hatıralar!..

*Geçtiler birer birer tozlu uzun yollardan..
Geçtiler kararırken, esmerleşirken sular!
Geçtiler genç; ihtiyar bu kâfile dinlenmeden
Kuş sesleri dinmeden; gölgeler silinmeden...*

Cevat Kıpçak

- İşte komutanım, - diye ilâve etti - senin ekmek paran
- Ne ekmek parası Armut?
- Yemediğin tayınların parası komutanım. Şimdi sivil oldun yol harçlığına, elbise yaptırmana biraz faydası olur. İşte defterim komutanım 620 tayından 186 - lira elimde geçmiş harcadığım hariç şu zarfta 148 - liran var. Şaşırdım onu yanıma ilk aldığım günlerde kendisine söylediğim sözler aklıma geliverdi. Demek Armut onları da emir telâkki etmişti.
- Armut - dedim - ben onların hepsini sana vermiştim. Madeni biriktirdin, terhis olup köye dönünce işine yarar.

- Vallahı olmaz komutanım diye cevap verdi. Ben bu kadar parayı köyde neydecem:..

Ve bütün ısrarlarıma rağmen zarfı bana verdi.

* *

Terhis olduktan sonra İstanbul'da çöpçü ondaşısı olduğunu biliyorum Her hafta muntazaman gönderdiği mektuplarla bana sokakları nasıl tertemiz tuttuğunu yazıyor.

İşten bunaldığım veya dünyadan nefret ettiğim zamanlar yaşamak gününü, yalnız Armut'u hatırlamakla kazanabiliyorum. Asil, tertemiz, namuslu, iyi bir Armut'u:

Fiyatı 30 kuruş

T. C.
Z İ R A A T B A N K A S I

Yurdumuzun dört köşesinde yayılmış bulunan sayın müşterilerini memnun edebilmek için onlara belli bir yerde, belli bir evi, arsayı değil istedikleri yerde,

İstedikleri

E V İ

AR S A Y I

T A R L A Y I

Beğendikleri E Ş Y A Y I

Edindirmek imkânlarını sağlamağı düşünmüş

1949 İkramiye Tutarını

300.000 l i r a y a

YÜKSELTMİŞTİR

4 Çekilişin her birinde

25.000

10.000

5.000 liralık

İkramiyelerden başka 1000 lira ile 50 lira arasında muhtelif miktarda 458 ikramiye vardır.

**Çekilişler : 28 Şubat, 30 Mayıs, 31 Ağustos,
30 Aralık**

İkramiyelerden faydalanmak için keşide yapılacak ayın üçüne kadar vadesiz tasarruf hesabında 100 lirası bulunmak ve bu miktarı çekiliş tarihine kadar devamlı şekilde muhafaza etmek kâfidir. Aynı müddet zarfında hesaplarında 100 liradan fazla bir bakiyeyi muhafaza edenler her 500 lira için ayrı bir kur'a numarası alırlar.

Sahibi ve neşriyatı filen idare eden: Necmi Memişyazıcı
Dizildiği ve basıldığı yer: Samsun matbaası